

Domoljub

V Ljubljani 2. avgusta 1944

57 - Štev. 31

Soteska pod Dantejevo jamo na Tolminskem

Komunizem sovraži svoj narod

Pravilno bi bilo prav za prav reči, da komunizem sovraži vse narode, najbolj pa svoj narod. Tudi to nam dokazuje zgodovina naj-novejših časov in bojov. Preden je prišel do oblasti v Rusiji, je moralo pasti več milijonov ruskih ljudi. Ko je prišel do oblasti, so morali pasti novi milijoni, da je komunizem lahko izvedel svoje načrte.

Isto smo doživeli na Madžarskem, kjer se je komunizem po prvi svetovni vojski za kratko dobo polastil oblasti. Tudi tam so padli tisoči nedolžnih ljudi, katere je dal moriti znani komunistični agent Jud Bela Kun. Ravno tisto strahotno prelivanje krvi je dotlej zaslepljenim ljudem odprlo oči, da so spoznali vso zlobo komunizma. Za tem je prišla Mehika, kjer je v državljanski vojski tekla kri v potokih. Špansko državljansko vojsko pa še vsi poznamo, kako krvava je bila. Začela pa se je zaradi bratomornega klanja, ki so ga komunisti začeli nad Španci.

Znana je pri nas knjiga »Ukrajina jokar, kjer je očitno tako nazorno popisal vse trpljenje dobrega rusinskega naroda, kakor se Ukrajinci včasih nazivljejo. Ukrajince namreč sam sebe navadno imenuje »Rusina«, Ruse pa imenuje Moskale. Moskalov Rusini nikoli niso mogli trpeti, zlasti pa jim je postal odurna moskovski komunizem. Toda komunistični Moskali so vsak odpor zadušili v potokih ukrajinske krvi. Vsi ti vzgledi kakor tudi zgodovina Georgije in drugih krajev nam pričajo, da komunizem pobija vsak narod, kjer je dobil kako moč.

Z grozo smo brali poročila v listih, da je moskovski komunistični bes v tej vojski dal naenkrat poklati kar 12.000 poljskih častnikov, ki niso imeli na sebi druge krivde, kakor to, da so bili Poljaki, ki so se za svojo domovino borili, pa bili od komunističnih Moskalov zajeti. Istočasno je ta zver dala pomoriti nad 3 milijone civilnih Poljakov. Kaj takega zgodovina ne pozna, zlasti v zgodovini evropskih narodov je kaj takega doslej bilo neznao. V zgodovini sta le mongolska osvajačca azijska divjaka Džingis-kan in Timur-Lenk včasih tudi klala svoje jetnike kar v množicah. Zato pa ju zgodovina imenuje največja kruteža, kar jih je svet doslej poznal. In komunizem stopa v njune stopinje povsod, kjer se pokaže.

Ta azijski in divjaški komunizem pozna samo svojo politiko in sebe. Če kdaj govori tudi o narodu, je to gola krinka. Komunizem pri nas zdaj tako rad govoriči o narodni osvoboditvi, da bi voditelje ločil od naroda ter se sam polastil vodstva. Tako naj bi potem svoj narod speljal v komunistične vode. Samo zaradi tega brenka na komunistične strune, da bi kaj slepih sonarodnjakov ujel v svoje mreže.

Pa, kaj bi govorili. Le pogledite danes po svoji slovenski zemlji, ter se zamislite! Vse desetisoče človeških življenj, ki so padla v zadnjih treh letih, vse tisoče slovenskih domov, ki so bili požgani, vsa uničena slovenska premoženja, vse uničeno slovensko kulturno bogastvo — vse to ima na vesti edino le azijski komunizem, ki ga k nam vsiljujejo od moskovskih komunističnih plačancev najeti skvarjeni — slovenski sinovi. To je komunizem v dejanju!

Minister dr. Göbbels nemškemu narodu

V sredo, 26. julija, je minister dr. Göbbels nemškemu narodu imel velik govor, v katerem je zlasti naglasil dve važni stvari: Führer je pod očitnim varstvom Previdnosti, ki hoče, da ta veliki nemški moč svoje načrte dovrši do konca. — Nemški narod bo zmagal v tej vojni, kar bodo kmalu pokazali dogodki na bojišču, ker je posled mobiliziran ves nemški narod in vsa nemška tehnika s svojim novim orožjem, ki se bo kmalu pokazalo.

Prinašamo nekaj podrobnosti iz tega velevažnega govora. Minister je najprej opisal, kako se je atentat na Führerja zgodil ter pravi:

»Jaz sem že mnogokrat, toda nikoli tako jasno in razločno kakor tokrat doživel, da sta Führer in njegovo delo pod varstvom Previdnosti, ki ne trpi nobene nesramnosti in podlosti, ki bi ga zadržala in da nam kaže pot božja usoda, ki vlada nad vsem človeškim dejanjem, ki pravi, da mora biti to delo dopolnjeno, četudi nalaga še na tako velike težave, da mora biti dopolnjeno, da je lahko dopolnjeno in da bo dopolnjeno.

Ta zahrbtni napad je mogel izvesti le zloben in zavrtjen človek in takoj sem vedel, v katerih krogih ga je treba iskati. Popolne občutkih je pričela za njim stojeca majhna zarotniška klika, kakor smo pričakovali, plesti svoje mreže. Atentator, neki grof Stauffenberg, je dospel medtem v Berlin z letalom ter prinesel zlagano poročilo, da je Führer podlegel pri atentatu in da je sedaj prosta pot tem zločinskih častihlepnecem. Ti so naredili ta atentat, da bi opostili nemško vojsko prisoge ter bi jo pritegnili na svojo stran, kakor so mislili v svoji zaslepljeni blaznosti in bi jo uporabili v svoje zločinske namene. Pod pretvezo, da morajo ščititi politično vodstvo Nemčije, so dali berlinskemu stražnemu bataljonu povelje, da obkoli vladni okraj, s čimer je bila tudi njihova delavnost, ki bi kakor koli mogla odločevati, pri kraju. Malo časa so bili v posesti obveščevalnega aparata v Bendlerstrasse. Porabili pa so, da sestavljajo berlinski stražni bataljon, kakor tudi nemško vojsko, fanatični nacionalni socialisti in da je njegov poveljnik major Remer, ki si je pridobil pri zadržanju ter državni sovražne delavnosti veliko zaslugo, takoj prišel k meni ter zahteval navodil od mene.

Nato naznanja, kako je mladi major obkobil zarotnike.

Bendlerjev blok je bil obkoljen, ne da bi padel en strel, kajti tudi v njem se je vse dvignilo proti izdajalski kliki. Ta je že razorožena, sedi popolnoma brezmočna in zapuščena v neki službeni sobi ter poskušna vsa obupana predstavljati vlado. Neki general, ki se je došel v vojnem vodstvu odklopal le s tem, da je vsako veliko odločitev sabotiral, je kolovodja zarotnikov. Nek generalni polkovnik, ki je bil že pred leti odstavljen in upokojen, ker je doživel pri najmanjši obremenitvi zlom živcev, bi naj prevzel civilno vodstvo države. Zaradi tega je prišel tudi v civilni obleki, ker predstavlja edino stvarno domnevo, ki jo prinaša za svojo novo službo. Nek drugi generalni polkovnik, ki je bil zaradi svojega strahopetnega umika na vzhodnem bojišču že pred dolgim časom izločen iz vojske in ki so mu bile odvzete pravice, nositi uniforme, je izbran, da vodi nemško vojsko. Zločinski atentator grof Stauffenberg je politični svetovalec. Tem se je pridružilo še nekaj nepomembnih činov in statistov, ki so bili urno aretirani, ne da, bi nudili le malo odpora. Takoj na mestu sestavljeno izredno sodišče je obsodilo očitno krive na smrt, ostali pa so bili prepeljeni v varstvo. Pluton stražnega bataljona je izvršil eksekucijo. Prisegolomni zločinci so doživeli spodaj na dvorišču zasluženo smrt. In s tem je vsa akcija pri kraju.

Führerjeva rešitev — čudež

»Ravnokar sem prišel iz Führerjevega glavnega stana, kjer sem prebil nekaj dni. Slišal sem vsa poročila in navedbe vseh prič, ogledal sem si prostor, v katerem je bil izveden atentat in lahko rečem le, da sploh ni več nobenega čudeža, če ni bila rešitev Führerja iz največje življenjske nevarnosti pravi čudež. Atentatorja je odnesel eden izmed aretiranih

generalov k dozdevnemu poročanju o razgovoru o dnevem stanju. Prinesel je razstrelivo v aktivki v sobo za razpravljanje o položaju ter je hotel v določenem trenutku pod pretvezo, da je postavi na tla, porinuti direktno pred Führerjeve noge. Generalni polkovnik Kortzen, ki je stal neposredno za Führerjem, je bil hudo ranjen in je v soboto podlegel poškodbam. Sifa eksplozije je vrгла udeležence razgovora več metrov daleč skozi okno in raztrgala v čunje njihove uniforme. V vsem prostoru je bilo v obsegu ogromnega detonacijskega vala, ki ga je izzvalo razstrelivo, le eno mesto, ki se ga ogromna sila ni dotaknila, in to je bilo mesto, na katerem je sedel Führer ob mizi z zemljevidi. Mizo z zemljevidi je sila eksplozije zagnala po prostoru, Führer pa je ostal nepoškodovan, doživel je le majhne udarce, opekline in brazgotino na čelu. Ne stranjuje se priznati, da sem človek, ki veruje v zgodovino, to se pravi, da verujem v to, da ima zgodovina smisel in logiko, četudi jo včasih šele pozno spoznamo. To me pa štiti tudi proti nevarnosti, da bi tudi le kdaj dvomil o tem, da bomo kljub vsem obremenitvam ob koncu te vojne zmagali. Moja vera v globok smisel zgodovine je našla 20. julija obnovljeno potrditev. Zgodovinski materialisti se bodo morda nad tem smejali, toda jaz sem kljub temu o tem trdno prepričan, da je vzela usoda Führerja v tej tragični uri v svoje milostno varstvo, ker ga boče pripraviti za še večjo bodočnost in jaz imam občutek, da je tudi naš narod v svoji skupnosti istega prepričanja.

Totalna vojna do gotove zmage

Führer je že v svojem polnočnem radijskem nagovoru dne 20. julija objavil, da je imenovan minister Heinrich Himmler za vodjo rezervne vojske v Nemčiji. Njegova naloga bo v tem, da bo poleg reorganizacije celokupnega aparata rezervne vojske, ki je v domovini in ki šteje močne oddelke vojske, dobro izločil in odposlal na bojišče številne nove divizije. S tem nastale probleme bomo edaj pretresali z nacionalno socialistično energijo. Uspeh ne more in ne bo izostal.

Minister za oborožitev in vojno proizvodnjo Albert Speer je s svojim neumornim delom in s lastnim genialnim poenostavitvenim procesom dvignil nemško oborožitveno izdelavo v takem obsegu, da vzbuja začudenje. Sovražni letalski napadi niso mogli zadati naši vojni izdelavi nobene resne škode, v nasprotju niso mogli niti onemogočiti, da ne bi izdelava orožja in streliva zelo narasla od meseca do meseca. To naraščanje izdelave pa se nadaljuje in še dolgo ni doseglo svojega vrhca.

Sicer potrebujemo za to večje množice delovnih sil in predvsem nemških, ker te tvorijo ogrode oborožitvenega podjetja. Nasprotno temu pa je treba nadomestiti nalade može, ki odidejo iz oborožitvenega gospodarstva k vojakom. Zaradi tega je potrebno zelo nemške domovine izčrpati v še mnogo večjem obsegu in postaviti v borbo več, kakor do sedaj.

Totalna vojna je povelje ure. Ona bo v deželi, kakor tudi na bojišču oprostila toliko sil za oborožitveno proizvodnjo, da nam ne bo preveč težko nadvladati težave, ki se v vojnem položaju vedno pojavljajo. Kako malo vzroka ima sovražnik za trumfe, bodo dokazali naslednji meseci.

Položaj na bojiščih, posebno pa na vzhodnem bojišču se bo zaradi predvidenih ukrepov kmalu spremenil, in sicer bistveno v našo korist. Vojna bo dobila novo lice in našim sovražnikom bo običal v grlu triumfalni klic. Oni se menili, da nam bodo z 20. julijem zadali uničujoč udarec. Oni pa so nas le pretresli. Posledice pa ne bomo trpeli mi, ampak oni.

K temu pa pride še nekaj drugega: Mi smo morali pri spoznanjučasne tehnične sovražne premoči na nekaterih področjih znova zažeti. Postalo nam je jasno že pred dolgim časom, da bomo mogli premagati nasprotno stran ne le s prekašanjem njihovih, temveč z ustvarjanjem novih sredstev in možnosti tehničnega vojnega vodstva. Tako tukaj ni bil govor, da bi ujeli nasok, ki ga je imel sovražnik, temveč da bi sovražnika prehiteli. To se je zgodilo v teku preteklih dveh let na najrazličnejših področjih vojne tehnike. Rezultati tega odločujočega razvoja pa bodo stopili na bojnih po-

Vojni dogodki preteklega tedna

Zivahni spopadi v Italiji

Dne 27. julija naznanja nemško uradno poročilo, da se sovražniku prebitje fronte južno od Firenze ni posrečilo. Jugozapadno od Figlina je bil krajevni vdr po asježjih bojih zapahjen.

Dne 28. julija omenja nemško poročilo, da so bili odbiti vsi sovražni napadi na težiščih južno od Florence in ob jadranski obali.

Uradno poročilo 29. julija: V Italiji se je zlomil v krvi drugi sovražni velenapad proti Florenci, čeprav je napadal sovražnik na tem oddelku najmanj z osmimi divizijami.

Pomembni obrambni uspehi v Normandiji

Poročilo z dne 27. julija govori o ojačanju naj pridobljenih položajev južno od Caena. Zahodno od Caenonta so bili mali sovražni vdr zapahjeni in uničenih je bilo 45 oklepnikov. Neka sovražna skupina oklepnikov, je prodra do področja pri Canisyju, kjer trajajo ogorčeni boji. Severno od Perisera so obdržale nemške čete svoje položaje.

Dne 28. julija poročajo, da so Severnoamerikanci na obeh straneh St. Loja napadali ves dan. Vzhodno od mesta so uspeli se zbitveni vdr. Jugozahodno od mesta so v teku protinapadi za strnitev na nekaterih mestih raztrganega bojišča. Uničenih je bilo 75 oklepnikov. — Težak maščevalni ogenj orožja »V 1« laži neprestano nad velenapadom Loudona.

Nemško poročilo z dne 29. julija ima tolo vsebino: Sovražni velenapad na zahodnem delu normandskega predmostja se je še bolj razširil. Razen majhnih vdr so bile zbite vse sovražne napadalne od. V novih položajih na obeh straneh Coutances so nemške čete odločno odbile vse sovražne napade.

Veliki boji na vzhodnem bojišču

Dne 28. julija se glasi poročilo, da je na vzhodnem bojišču velika obrambna bitka med Karpati in Finskima zalivom narasla v silovitosti. Ko je sovražnik na nekaterih odsekih vdril v nemško bojišče, so se nekateri nasprej močeli bojni laki umaknili naprej, da bi se pripravile sile na nekaterih drugih odsekih. Na tem temelju so bila, po uničenju vseh vojnovnih naprav izpraznjena mesta Lvov, Brest-Litovsk, Bialystok in Dvinsk. V Galiciji so zavzele nemške čete nove položaje na karpatskem predgorju in potem odbile vse napade za njimi pritiskejočih Sovjetov. Na več drugih odsekih se nemške čete prekoslejo napadajočemu sovražniku z velikim uspehom upirajo.

Uradno poročilo 29. julija: Na vzhodnem bojišču rinejo Sovjeti z velikimi silami proti Vieli. Poskus prekočenja je bil onemogočen. Ogorčeni boji trajajo jugovzhodno od Varšave in pri Siedleu. Prebijalne poskuse med Bugom in Kovnom so nemške čete odbile. Na odseku Kovno-Riga se je ojačil sovražni pritisk. Med Dvino in Finskim zalivom so se izjavili številni boljševiški napadi.

ljih vedno bolj in bolj do izraza. Uporaba novega orožja »V 1« je neke vrste uvod k temu.

Sramoval bi se govoriti take stvari, če me ne bi dejstva opravdila. Pred kratkim sem videl moderna nemška orožja, pri pogledu na katera mi srce ni le hitreje bilo, temveč mi je za trenutek obstalo. Mi vsi ne potrebujemo dokazne alle tehnike, da se pripravimo o gotovosti naše bodoče zmage. Mi verujemo v njo, ker verujemo v nemški narod.

»Jaz verujem,« tako je končal dr. Göbbels, »da je nemški narod s celokupno bilanco 20. julija bolj zadovoljen, kot njegovi sovražniki. Führer je kakor vedno na krmlu naše države in vodi narod z varno roko skozi vse viharje in nevihte te vojne. Naš narod je hraber, martij in delaven in ima le eno misel, da se bori in dela, da bo zmaga naša. Zahvaljuje se Vsemogočnemu, da je vzel Führerja v svoje milostno varstvo ter ga prosi, da stori to tudi v bodočnosti. Mi vsi pa hočemo drug drugega prekašati v ljubezni in zvestobi do njega in v veri v njegovo zgodovinsko poslanstvo.«

Bela Krajina se je oddahnila

Ves čas po izdaji hadoljevcev so imeli komunisti v Beli Krajini oblast. Ni čudno, da so si zato prav tukaj ustvarili vse osrednje urade, razna skladišča, tiskarne in bolnišnice. Vsa Dolenjska je imela v Beli Krajini tisto nesrečno ognjišče, odkoder so letele pogubonosne iskre komunističnih nasilstev in lažne propagande. V Beli Krajini je bila cela vrsta izbranih komunističnih tolpa, ki so od tod hodile na svoje roparske pohode po Dolenjski in še dalje. Med temi so Zumberaški odred, Belokranjski odred, zahodno Dolenjski odred. Pred novomeškimi domobranci so varovali Belokranjsko »sovjetsko republiko« Ljubljanska, Cankarjeva in Štajerska brigada. Okrog Podgrada, Dolja, Lakovnice in Gaberja so si zgradili zelo močne utrdbe iz kamena, tramov in celo iz betona. Tudi Mehovo so dobro utrdili, cesto od Pogancev do vrha Gorjancev pa močno minirali. Razumljivo, da novomeški domobranci niso mogli s svojimi silami prebiti vseh teh utrd in rešiti Belo Krajino komunističnega nasilstva.

V Beli Krajini so si komunisti uredili glavne brloge. V Radatovce so navlekli komunisti ob razsulu savojške Italije velike količine streliva in od tam zalagali komunistične tolpe. V Sekuličih so si zgradili velike bolniške barake, vendar so bile pri zadnji ofenzivi v Beli Krajini premajhne, da bi mogle sprejeti vse ranjence, ki so jih morali prenesto prevažati v Gorskoti Kotar. V vasi Kastu so zbrali komunisti večje količine različnega blaga, ki so ga pošiljali na vse strani. Prav tako so imeli tam tečaje za poglavarje v svojih tolpah. Tudi ROC (rajski obveščevalni center) je bil v tem kraju. Bela Krajina je zalagala komuniste tudi z vsemi obrtniškimi izdelki. Tam so si predili kovačnice, usnjarno, krojašnice in čevljarne delavnice in celo pekararje.

V zvezi s krhom so prišle zadnje čase iz komunističnih vrst tele zanimive vesti. Kot je bilo že poročano so domobranci pred nedavnim pri Zumberku zaplenili komunistom 20 voz raznega blaga, med drugim 5000 kg moke. Ko so se komunisti vrnili, so bili zaradi tega zelo razburjeni. Strahovito tepene tolpe že prej niso imele več nobene vojaške morale, še huje pa je bilo, ko niso dobili svojih obrokov hrane. Komunistični funkcionarji so skušali moštvo utajiti, da je prišel njihov magazin domobrancem v roke. Okrbežnik je govoril ljudem, da bo čez nekaj dni spet dovolj kruha, in naj malo potrpijo, ker je glavni pek odpovedal.

Od vseh ustanov najvažnejša pa je bila v Beli Krajini centrala KPS in pa glavno tolovajsko poveljstvo. Naselilo se je v Rutečni vasi, kjer so se mudili poleg Kidriča tudi Rozman, glavni poglavar, nadalje njegov vojaški svetovalec Avšič, vodnik Rus, Stante in Kocbek. Da bi bila gospoda varna, se je obdala s stražo 300 banditov, ki so jih prav v zadnjem času potegnili iz brigad. Seveda so ti odnesli s seboj iz brigad tudi najboljše orožje. Rutečno vas si je izbralo za svoj sedež tudi glavno tolovajsko sodišče in tiskarno za bone ter ostalo stehnikor, kakor imenujejo komunisti svoje tiskane laži. Tudi sedež VOS-a, slovenske GPU, je bil v Beli Krajini. Vodil je te posle Krajger.

»Raj na zemlji«

V začetku so imeli komunisti za svojo prestolnico Črnomelj. Po njem je jezdarila, kot je bilo že poročano, Kidričeva milostljiva v spremstvu svojega sluga. Toda tisti časi so že precej daleč in glavni komunisti so si morali poiskati, čeprav manj udobno, pa zato vendar nekoliko bolj varno zavetje na deželi.

Zanimivo je, kako so si znali komunistični poglavarji varovati svojo priljubljenost med prebivalstvom. Nikdar se ni primerilo, da bi za svojo štabno kuhinjo pobirali živeč tam, kjer se je imel kuhati in pripravljati. Vse to so morali dobaviti tolovajski oddelki iz precej oddaljenih krajev. Na ta način so se rdeči gospodje zavarovali pred nadzorstvom, česa vsega je treba za ljudi, ki so vrgli v svet geslo »rtve morajo biti, zanje pa velja »rtve mora biti« Obenem so ljudje »gospodoc« veliko bolje gledali, ker ni njim samim napravila nobene škode, ampak živela na račun drugih krajev.

Kot vidimo, so imeli komunisti v Beli Krajini res lepo, mirno, idilično življenje. V miru so lahko pripravljali nakane, kako bi spravili ves narod pod svojo oblast, pa četudi za ceno potopov krvi. Glavno je, da bi komunistična gospoda ne stolovala in ne uživala raja na zemlji v Rutečni vasi, niti v Črnomlju, ampak v Ljubljani. Morda bi si pri kominterni s svojim krvavim delom, če bi imelo uspeh, zaslužili kominarski stolček celo v kakem pomembnejšem mestu na zemeljski obli.

Vse je bilo lepo, dokler...

Vse te sanje pa so bile seveda račun brez krčmarja. Ze pred časom smo poročali, da je v Novo mesto prišla novica, kako so morali komunisti pri ofenzivi s hrvaške strani bežati iz Metlike in iz Sošic. Sedaj so prišle tudi podrobnejše vesti o komunističnem porazu v Beli Krajini. Deležni sta ga bili dve »diviziji« hrvaških komunistov, in sicer 7. ter 36. Cilj pohoda teh dveh divizij v Belo Krajino naj bi bil, kot je dejal komandant komunističnega korpusa »Veco«, prisilna mobilizacija vseh za orožje količakaj sposobnih ljudi v Beli Krajini in Zumberku. Nadalje naj bi komunistična vojska pokončala vse skrivače, ki so si v Beli Krajini ustvarili nekaj četa, da bi se tako lažje rešili pred komunističnim maševanjem. Ti oddelki štejejo posedek le 30-40 ljudi, je pa tudi močnejša skupina, ki šteje 200 mož. Vsi ti bi se seveda radi prebili proti Novemu mestu k domobrancem, pa, kot rečeno, so imeli komunisti na to stran zasedene vse prehode.

Korpusu hrvaških tolovajev se je pridružila pri Metliki tudi Cankarjeva brigada, ki je imela nalogo seznaniti hrvaške tolovaje z razmerami v Beli Krajini. Pa še preden so začeli komunisti s svojo mobilizacijo, so udarili nanje iz Zagreba Nemci in hrvaška vojska. Prišlo je do hudih borb med Radoviči, Drašiči in Rosalncami. Komunisti so se namreč utrdili po zidanicah in vaseh in se niso prav nič ozirali na ubogo ljudstvo, ki je imelo zaradi tega pokončano skoraj vse svoje imetje. Hude bitke so bile v okolici Krasiča, Ribiča, Slavetiča, Sošic in Zumberka. Poročila pravijo, da je padlo okrog 1000 tolovajev. 11. julija so izgubili komunisti Metliko. V teh bojih sta bila uničena tudi dva bataljona Cankarjeve brigade. Od 4. bataljona ni ostal skoraj noben mož, tretji pa jih je izgubil nad polovico. Komunisti si bodo morali spet pomagati na svoj stari način in dovažati prisilne mobilizacije preko Save. Ko so hrvaški komunisti videli, da s prisilno mobilizacijo ne bo nič, pač pa da bodo izgubili lep del starega moštva, če se ne bodo hitro umažnili, sta se obe diviziji razšli. Ena je prešla Kolpo naprej od Vinice, 34. divizija pa v smeri proti Samoboru.

Tudi naši fantje so pomagali

Vse te ukrepe v Beli Krajini so podpirali tudi domobranci iz Novega mesta, St. Jerneja in Kostonjvice, ki so ves ta čas neprestano hodili dražiti komuniste v Gorjance, da se tako niso mogli zbrati okrog Metlike, kjer jih je »štabe« krvavo potreboval. Tudi na pohodih naših domobrancev so utrpeli komunisti občutne izgube. Pregnani so bili iz marsikatero utrdbe in na begu so morali odvrčeti dokaj orožja, streliva in drugega blaga. Hujša bitka se je vnela v Koroški vasi in tja proti Podgradu. Samo v tem spopadu so imeli komunisti 23 mrtvih, domobranci pa so zaplenili dve lahki strojanci in 10 pušk. V ta spopad so posegli tudi topovi. Neka granata je zadela res v polno. Skupina komunistov je bežala preko zelenega žitnega polja. In prav v najbolj goste vrste je priletela topovska krogla. Učinek je bil strahovit. Po zraku so leteli raztrgani udje in glave. Večji del komunističnih izgub je treba pripisati topništvu.

Nadalje je bil hud boj na Dolžu. Tam sta padla med 25 kolonisti tudi dva rdeča funkcionarja. In sicer komandant II. bataljona »Ljubljanske brigade« in politikomiar tega bataljona. V vseh pohodih zadnjih dni so domobranci mogli ugotoviti pri svojih pohodih na Gorjance, da so komunisti imeli nad 80 mrtvih, če ne šteje mo izgub, ki so jih doživeli pri Dolžu.

Komunisti so pokazali svojo zločinsko naravo

Belokranjci so spoznali komuniste do dna. Na tej črti so trajali boji štiri dni.

Komunisti bi prav lahko zasedli take položaje, da bi ne bile uničene vasi in vinogradi, pa so se, kot da bi izbirali, najraje vgnezdili prav po hišah in zidanicah. Ni čuda, da je izgubilo zaradi tega življenje tudi precej prebivalstva. Ljudje so tolovaje prosili, naj so utrde v gmajnah, a ti jih niso poslušali, ampak so rekli: »Če nas ni škoda, tudi vas ne bo!« Ni čuda, če so se Belokranjci v celoti odvrnili od komunistov.

Da bi se po ofenzivi spet pridobili komunisti privržencev, so začeli poudarjati, da niso več komunisti, ker da so priznali kralja Petra, o katerem so prej govorili, da mu bodo dali v roke kramp, če se bo še kdaj vrnil. Komunisti so tudi prej razlagali, da je s kraljem preveč stroškov, saj se hoče voziti v posebnem vlaku in vso progjo je treba vedno zastražiti. Ljudem se sedaj čudno zdi, kako to, da se sedaj komunisti nič več ne boje teh stroškov. Neka ženska je stavila komunistu tole vprašanje: »Zakaj ste privlekli spet kralja Petra na dan?« Saj ste vedno govorili, da je kralj samo za stroške. Potem bo treba spet plačevati fronte pa ne samo zanj, ampak še za njegovo ženo, ko se je poročile Komunist je odgovoril, da so morali pristati na vrnitev kralja Petra zaradi pritiska Anglije, ki da je trenutno še komunistična zaveznica.

Med ofenzivo se je pokazalo, kako željni so Belokranjci slovenskih časopisov, ki so jih nekoč redno dobivali. Čeprav so komunisti grozili s smrtjo vsakemu, ki bibral ljubljansko časopise, so ljudje vsak časopis, ki so ga za časa komunistične vlade dobili v roke, sposojali po vsej okolici, in ko je bil prebran, skrbno shranili. To je dokaz, da Belokranjci niso bili nikdar s srcem na strani komunistov, saj so si včasih upali tudi odkrito povedati, da niso hoteli na mitinge in niso pustili kljub grožnjam svojih otrok v komunistične šole.

Desetina partijcev pobita pri Metnaju

Od Stične je krenil 20. julija proti Metnaju domobranci vod, ki je imel nalogo izslediti komunistične morilce in mučitelje dveh fantov z Gorenjskega, ki sta prišla obiskat svoje ljudi. Domobranska oglednica je šla proti Osredku in Pristavi skozi gozd, da bi je komunisti ne opazili. Ko so domobranci pregledovali grape šentviškega potoka in Dolgi Kal, so zapazili tolovajski brolg in v nekem leskovem grmu je domobranci narednik zagledal dva tolovajeva kraka. Domobranci so se tiho približali in ugotovili, da mora biti v grmovju vse polno počivajočih rdečkarjev, čeprav jih ni bilo med vejami videti. Odprli so nanje silovit ogenj, ki je pri prči upahnil življenje šestim tolovajem. V hipu so ostali planili pokonci in bežali na vse strani, nekateri prav pod puške.

Hotavlje so zdržale silovit tolovajski napad

Okrog Vrhnike je vse mirno in je glavno delo domobrancev v tem, da razkrivajo komunistične laži. V Horjulu so začeli naši fantje prirejati igrice, v katerih si pošteno privoščijo »osvobodilce« in njihove neumne in zločinske nauke. Drugeče je v Poljanski dolini. Tam je domobranstvo še mlado n posadke majhno, vendar ne klonejo nobeni premoči. Mala skupina naših fantov v Hotavljah je odbila pretekli teden silovit tolovajski napad. Prešla je celo v protinapad in pregnala komuniste iz okolice. Za svoj poraz so se rdečkarji znesli nad nedolžnimi ljudmi in ubili nekega uglednega kmeta. Tudi zločini seveda komunistov ne bodo rešili, ampak bodo dvignili prav vse Gorenjce v neizprosno boj z »narodno-morilsko« fronto, kakor bi se morala ta bratovščina imenovati.

Kaj je NOVEGA

V soboto sta se poročila v stolnici pri oltarju Brezjsanske Marije g. Slavko Skoberne, urednik Slovenskega doma, in gdč. Anica Dolencova, tajnica Slovenskega doma. Obe ma ne-voporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

d 25 let je že vilki župan g. p. Teodor Tavžar. Uglednemu dubovniku priručni: Na mnoga leta!

d 40 letnico dubovniške službe je obhajal 24. julija v Ljubljani škofjeloški župnik gospod Podbevšek Jernej. Na mnoga leta!

d Idrinja je dobila novega občinskega predstojnika. Gorški prefekt je imenoval trgovca g. Karla Trevena za občinskega predstojnika v Idriji. Novi mestni predstojnik je bil svejšas že idrijski župan in je občinstvo njegovo imenovanje z veseljem pozdravilo. V pomoč pri upravi občinskih poslov je imenovan 10 članski svet.

d 75 letnik je postal slovenski kiparski umetnik Ivan Zajec, ustanovitelj Prešernovega spomenika v Ljubljani. Na mnoga leta!

d Ob 40 letnici vojaškega službovanja dne 26. julija je Führer feldmaršala Kesselringa odkrival s hrastovimi listi z meči in briljanti k viteškemu križu zeleznega križa. General feldmaršal Kesselring se je odkrival na vseh bojiščih, nazadnje kot vrhovni poveljnik skupine vojske v Italiji.

d Svoj 97. rojstni dan je kopolnila te dni Ana Prijateljeva, najstarejša Ljubljanka. Živeči!

d Zlato poroko sta obhajala v Arčičah pri Brezicah priseljence Franc in Alojzija Medic.

d Delu žastl 50 letnico svojega poklica kot vinarja je obhajala na posestvu ing. Vozmackerja Terezija Škerbinkova.

d Generala Korzen in Brandt sta podlegla poškodbam, ki sta jih dobila ob priliki zavrznega napada na Führerja.

d Posebna slovenska predstava bo v kradkem v Gorici. Uprizorili bodo znano Smetanovo opero »Prodano nevesto«.

d Malo knjižno žrebčevje se je začelo 23. julija in bo trajalo mesec dni, dokler ne bo izžrebana v celoti bibliofilska tombola Zimske pomoči. Trenutno morete žrebati v pisarni tombolskega oddelka Zimske pomoči, Gradišče 2, in v pisarni Socialne pomoči nasproti Dajdama. Žreb stane 30 lir in vsak zadene ali po eno knjigo izmed: Jurčič: Cvet in sad, Gregorčič: Ojki, Šlapič: En starček je živel, Velikonja: 8883 Anekdot, Bevk: Po živalskem svetu, ali pa bibliofilsko tombolsko tablico. Vsaka knjiga je vredna več kot 30 lir. Knjige so izbrane, odklajajo se po lepi opremi in se ne dobe na knjižnem trgu. Zato pridno žrebajte!

d Spoznavanje zdravilnih zelišč spada med najzanimivejša poglavja potrebnega znanja v sedanjih vojaki. To spoznavanje omogoča nabiranje zelišč v zdravilne namene. V tem smislu žari med ljudstvom s predavanji zanimanje zdravstvena zveza na Koroškem.

d Njive nameste vinogradov. V vojni dobi igra prehrana važno vlogo. Spodnještajerska je bila prej glede pridelovanja prehrane pasivna. Pšenice, koruze in maoti domačega pridelka je bilo vedno premalo. Na premnogih nižjih legah so ljudje sadili vinsko trto. V zadnjih desetletjih se je posebno širila šmarnica. Novo praktično gospodarstvo pa je prineslo nev red tudi v tem oziru. Po mnogih krajih so vinsko trto odstranili in spremenili obširne planete v njive. Tam, kjer se je prej s težavo obdelovala vinska trta, sedaj bujno rase krompir, fižol in koruza. Prihranjenega je tudi mnogo dela, ker izostane mučno skropljenje in žveptanje. Zanimivo je pogledati v kasije ob Sotli in Savi, kjer sedaj cvete bel krompir kakor planiške nareise.

d Ribičičevo igr »V kraljestvu palčkove so uprizorili nedavno na odru Alojzijevega v Gorici. »Goriški liste pite, da so se marsikomu zasolilo oči, ko je po šestmesečni molku slišal mitezino besedo na goriškem odru.

d Posebne večerne filmske predstave za odrasle so upeljali v Nemčiji. Mnoge čez dan

Prva domobranska odkrivanja

V zadnjem času sta tolovajskim skupinam na Dolenjskem povzročala posebno hude in občutne izgube domobranska udarna bataljona, ki ju vodi stotnik Dušan Meničanin in major Križ. S svojimi prodornimi sunki v jedra tolovajskih skupin sta dolenjska domobranska udarna bataljona že postala strah in trepet morilcev slovenskih življenj in uničevalcev našega narodnega premoženja.

Dne 24. julija je doživel Meničaninov udarni bataljon najvišje priznanje od gospoda generala Rösenerja, ki ga je obiskal v spremstvu svojih stabnih oficirjev, poveljnika slovenskega domobranstva podpolkovnika Krenerja in zveznega oficirja podpolkovnika Balceja.

Gospod general Rösener je imel lep nagovor nekar je sledila podelitev odkrivanj. Višji domobranski narednik Stanko Babič je bil povišan v čin

domobranskega poročnika, domobranci Zupančič, Križič in Križaj pa v domobranske podnarednike, Dušan Meničanin in nadporočnik Dragotin Furlan, 108 domobrancev je za svoje junaštvo v borbah proti tolovajem prejelo brabrostno odkrivanje. Tega je bil deležen tudi Hauptmann Schuhmacher ter nemška vojak Schneider in Pfeifer. Dobila sta ga pa tudi stotnik Meničanin in nadporočnik Furlan.

Poveljnik podpolkovnik Krener se je po končani razdelitvi odkrivanj zahvalil vsem. Žlasti je govoril g. Gruppenführerja generala Rösenerja naj obrabi slovenskemu domobranstvu in slovenskemu narodu svojo naklonjenost še v hodoče, da bo živavo komunistično bandilstvo na naši zemlji dokončno zatrito in uničeno.

General Rösener čestita domobrancem k napredovanju

General Rösener pripetja vojni zaslužni križec nadporočniku Furlanu (spredaj) in stotniku Meničaninu

zaposlene osebe, si dostaj niso mogte ogledati filmov, ki so bili na sporedu.

d 1000 lir je podelil za občinske reveže na Vrhniki novi vrhniki častni občan, slikar-umetnik profesor Matej Sternen.

Na kmetijsko-gospodinjški šoli Ubogih šolskih sester de Notre Dame v St. Jerneju na Dolenjskem se bo pričel letos redni pouk 2. oktobra 1944. Tečaj bo trajal do 31. marca 1945. Pogoje za sprejem daje rodstvo šole.

d Avtobusno zvezo med Gorico in Vidmom so za enkrat ukinitii.

d Ljubljancem se pritožujejo, da je cvetje na trgu za te čase predrago.

d 15 kratni kmetijski donos so prispevali spodnještajerski kmetje za Zimsko pomoč v letu 1943-44.

d Vsak pridelovalec v Nemčiji bo lahko za vsakega člana svojega gospodinjstva zadržal toliko krompirja, kolikor ga bo pridelal na 200 kvadrat. metrov. Za vsakega prasiča pa bo oblast kmetu pustila količino krompirja, pridelanega na 500 kvadrat. metrov površine. Vse druge bo moral oddati za skupne prehrane.

d Osrednji zavod za razdeljevanje učil. V Nemčiji so osnovali svoj čas centralo za razdeljevanje učil šolski mladini. Ustanova se je v zadnjih letih tako razmahnila, da je dostej razdelila učnim zavodom in posameznim učencem nad 11 milijonov učil.

d Vsi živinorejci v Trznški pokrajini so morali zadnje dni podati prijavo o stanju živina in podatke o stanju peratnine.

d Da se izboljša oskrba prebivalstva z usnjem, se v Nemčiji priznani kmetom, ki ob zakolu oddajo svinske kože, nove ugodnosti v obliki nakaznic za usnje, pri čemer bodo odane svinske kože odkupljene v polni vrednosti.

d Lepo delo nesrečne matere. V spomin na svojega padlega sina je neka kmečka mati prinesla v vojaško bolnišnico v Rimskih toplicah košaro češenj. Na vprašanje, kaj hoče s češnjami, je kmetica iz Jurkloštra pri Celju pojasnila, da je pred letom dni na vzhodnem bojišču padel njen sin. Ker ne ve, kje se nahaja njegov grob, je hotela obletnico sinove smrti no-

žastiti vsaj na ta način, da je ranjenim vojakom prinesla malo češenj.

d »Tolminski glas«, je naslov listu, ki so ga začeli izdajati domobranci v Tolminu. List bo izhajal vsak teden.

d 100.000 parov čevljev bodo prejeli v okviru delovnega urada v Trstu triški delavci in njihovi svojci. Razen tega bodo razdelili še 10.000 parov čevljev za delo. Vodstva posameznih obratov so razdelila te dni svojim delavcem 10.000.000 cigaret brez odrezkov tobaknih nakaznic.

d 35 zavojev z 2000 živilskimi nakaznicami so neznanzi ukradli deluclomu prehranjevalnemu uradu na Reki.

d Za oškodovance po zračnih napadih. Gorški prefekt je izdal odredbo, ki točno določa pomoč oškodovancem zaradi zračnega napada. Odredba predvideva dnevno podporo 16 lir za družinske poglavarje, 10 lir za ženo in 4 lira za vsakega otroka.

d V pokrajinah Furlanije in Gorice so veljavne sledeče cene v gostinskih obratih: postrežba s kruhom, gosta juha, velika porcija, sadje in sir v I. kat. 32, II. kat. 25, III. kat. 18, IV. kat. 15 lir. Za postrežbo se plača 15-11%.

d Ljubljanske nesreče. V mesarskih tržnicah je bil eni petek dopoldne zaposlen mesarski pomočnik Alojzij Marjetič pri rezanju zaseke. Po nesreči ga je prijel rezalni stroj za levi palec in mu ga odrezal. Močno je krvavel, da so ga morali prepeljati z reševalnim avtom v splošno bolnišnico.

— Antonia Nevečny, 32 letni natakar, si je pri padcu po stopnicah zlomil levico. — Deanica pa si je pri padcu zlomil Jakob Fezdur, 84 letni upokojeni železniški kretnik. — V Zeleni jami je gugalnica, kjer se mladina veseli. Pri padcu z gugalnice si je zlomila desnico Helena Frantarjeva, 8 letna delavčeva hčarka.

d Štajerske nesreče. Strela je ubila poljsko delavko Nežo Kompelškovo iz okolice St. Jurja pri Celju. Je delala v nevihti na polju. — 40-letni Karl Irgolič iz Radvanja pri Mariboru je padel pri delu s stroja in si pretresel možgane. — Pri padcu s četinje si je zlomila levico 12 letna Alojzina Kramarič iz Slov. goric.

Okrog sosedov

s Tehtne besede zagrebškega nadškofa. V govoru pri Mariji Bistrici je zagrebški nadškof dr. Stepinac povedal tudi tole: »dočelo: Naša srca krvave ob pogledu na razdejana mesta in požgane vasi naše ljubljene domovine, ki je postala prizorišče krvavih borb. Naša srca krvave, ko mislimo na tisoče nedolžnih žrtev v Dalmaciji, naša srca plakajo ob neštetih nedolžnih žrtvah, ki so jih sovražni letalci s strojniškim ognjem pokosili. Če sovražnik, ki s takimi grozotami uničuje našo deželo, smatra za pregreho borbo hrvaškega naroda za svobodo in državno neodvisnost, potem so zločinci vsi narodi, ki se bore za svobodo in neodvisnost.

s Za obrtnike. Srbski minister za narodno gospodarstvo daje iz sredstev sklada za pospeševanje obrtništva in hišne obrti obrtnikom, ki so bili zaradi vojne ali bombardiranja prizadeti, brezobrestna posojila v znesku do 10.000 din. Denar izplačujejo na podlagi mernice za dve leti. Večja posojila obrtniki lahko dobe z intabulacijo na nepremičnine za dobo pet let. Razen posojil bi minister za narodno gospodarstvo revnim obrtnikom dajal tudi podporo do zneska 10.000 din.

s Slavno hrvaško Marijino svetišče pri Mariji Bistrici že nekaj let umetniško urejajo in razširjajo, da bo v bodoče lahko sprejelo na tisoče in tisoče hrvaških romarjev. V ta namen hočejo razširiti svetišče, pa tudi urediti vso njegovo okolico in sam trg Marijo Bistrico. V toku so tudi dela za zgradbo velikih sodobnih javnih stranišč, postavitve letnega gledališkega odra, graditev prostranih prenočišč za romarje itd.

s 40.000 nakazil za obleko, perilo in obutev so doslej v Srbiji izdali osebam, ki so utrpeli škodo zaradi strahovalnih napadov iz zraka.

s Poglavitnik je odlikoval z redom za zasluge I. stopnje z zvezdo hrvaškega generalnega konzula v Ljubljani prof. Saljaha Baljiča. Prijatelj Slovencev iskrene čestitke!

s Skupen krst otrok, rojenih v tednu, posvečenem hrvaški materi. Tudi letošnje praznovanje tedna, posvečenega hrvaški materi in hrvaškemu otroku, je bilo v zvezi z vsakoletnimi antonovskiimi slovesnostmi. Hrvatski materi je bilo tudi tokrat posvečenih mnogo prireditvev, tako v državnem gledališču, kakor tudi v posameznih hrvaških kulturnih, prosvetnih in socialnih ustanovah. Med drugim je bil letos določen tudi skupen krst vseh otrok, ki so bili rojeni v tem tednu. Novorojenim otrokom v tem tednu je podelil zakrament svetega kresta sam zagrebški nadškof dr. Stepinac v cerkvi sv. Petra. Pri krstu so bile otrokom botre žene hrvaških ministrov in ostalih visokih državnih dostojanstvenikov.

d Neareča ne počiva. Pri padcu s kolesa sta doživela hude poškodbe 39letni posestnik Ivan Babnik in njegova 4letna hčerka Ivanka iz Gorenja vasi pri Rihnici. — S češnje je padel in si je zlomil desnico 10letni posestnikov sin Tone Mostar iz Smarja na Dolnjemskem. — Pri padcu si je zlomil desnico 13letni posestnikov sin Joško Istenič iz Gor. Logatca. — Gad je pičil na Barju posestnikovo hčerko Marico Paderjovo. V bolnišnici so ji rešili življenje. — Žilo si je prerezala na desnici žena ljubljanskega mestnega delavca Franciška Rome. — Pri padcu s kolesa je dobil hude notranje poškodbe 16letni ljubljanski dijak Slavko Pezdirc. — Pri padcu si je zlomil v Ljubljani desno nogo 81letni Josip Drešar. — Mlatilni stroj je odtrgal levico v zapetju 70letnemu Francetu Rometu posestniku iz Smarja na Dolnjemskem. — Stomoznica je odrezala prste na desnici 15 letnemu posestnikovemu sinu Vinkotu Kotnarju iz St. Vida pri Stični. S kolesa je padel in si zlomil nogo 18letni Alojzij Ponikvar z Rudnika. — Pri padcu si je zlomila levico 10letna Marija Cerinova iz Dobrunj. — Pri padcu s češnje si je zlomila obe nogi 13letna Pepca Reparjeva iz Proserj pri Borovnici.

d Goriške in gorenjske nezgode. 36letna Franciška Hvala od Sv. Lucije ob Soči je našla izatelek ki se je razletel in jo resno poško-

bojte so otrokom preskrbele popolno otroško opravo ter so njihove matere tudi nagradile z raznimi uporabnimi darili. Vsi otroci so dobili pri krstu ime Ante.

s Nekateri trgovci v Zemunu so samovoljno zvišali cene raznim potrebščinam. Trgovce so policijske oblasti takoj zaprle ter jih poleg zapore kaznovale še z denarno globo do 100.000 kun.

s 25.000 vernikov se je udeležilo nedavno spokorniško procesije v Zagrebu, ki jo je vodil po zagrebških ulicah nadškof dr. Stepinac. Vsi verniki so prosili Mater božjo, da bi v teh težkih vojnih časih ohranila hrvaški narod.

s Načrte za razširitev tramvajskega omrežja v Zagrebu pripravljata zagrebška mestna hranilnica kot lastnica tamošnje cestne železnice. Načrt predvideva graditev novih tramvajskih prog, tudi graditev tramvajске proge proti Sestnam, da bodo na ta način že z obstoječo progno dobili krožno progno.

s Za bolgarskega vojaškega zastopnika v Zagrebu in Bratislavi je imenovan major Gerčev.

s Birma v vojašnici. Pred kratkim je zagrebški nadškof dr. Stepinac podelil v neki zagrebški vojašnici zakrament sv. birme vsem tistim mlajšim hrvaškim vojaškim letnikom, ki dosedaj iz kakršnega koli razloga še niso bili pri birmi. V vojašnici je imel nadškof najprej sveto mašo in pridigo. Vsakemu birmancu je nadškof podaril v spomin na ta dogodek lep molitvenik. Birmancem so bili za botre podoficirji in oficirji hrvaške vojske.

s Komisija za ugotovitev premoženjskega stanja srbskega uradništva. Srbski ministrski predsednik je imenoval predsednika in člune posebne komisije, ki bo ugotavljala in proučevala premoženjsko stanje vsega uradništva v srbskem finančnem ministrstvu. Za predsednika je bil imenovan kasacijski sodnik Tihomir Jovanović.

s Kako bodo plačevali davke na Hrvaškem. Hrvatska vlada je izdala odredbo, s katero je predpisala nov način plačevanja davkov. Po določilih te odredbe bodo morali kmetje na Hrvaškem delno plačevati davke z tekoče leto tudi z oddajo predpisane količine žitnih pridelkov.

s V Zagrebu je umrla v visoki starosti 94 let Marija Matoš, mati velikega hrvaškega pesnika Avgusta Matoša.

s Pri zadnjem anglosaškem napadu na Visoko je bil med drugimi poslopji porušen tudi znameniti frančiškanski samostan. V samostanu je bila frančiškanska gimnazija z bogato knjižnico.

s Sovražniki Nemčije bodo doživeli še mnogo razočranj, tako na bojiščih, kakor na političnem polju, trdi srbski list »Obnovac.

doval. — V desno nogo je pičil gad 3letnega Petra Šiberla in 16letnega posestnikovega sina Lojska iz Kranja.

d Sviloprejke gojijo letos na dohodu v šolah ptujkega okraja. Vsako jutro viditi na stotine otrok, ki prinášajo velike butare zelenjave, s katerim krmijo sviloprejke. V ptujškem okraju raste mnogo murv. Zaradi uspešne gojitve sviloprejk so v zadnjem času v ptujškem okraju posejli 82.000 murv, ki bodo v doglednem času omogočile še večje povzdigo sviloprejk. Sedaj so samo v eni šoli našli 40.000 sviloprejk.

NOVI GROBOVI

V Tazli je umrla 39letna Ivanka Musič roj. Prosen. — V Ljubljani so odšli v večnost: Cotman Ana, dolgoletna cerkvena pevka v stolnici Elizabeta Ihan, trgovec Viktor Bohinec, zdravnik v Medvodah dr. Mirko Cirman, trgovec Ivan Volk, domobranec iz Srednjega broda v Poljanski dolini Franc Klemenčič, mali Rakovec Andrejček in Fani Lindtner, roj. Klum. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Pri zadnjem sovražnem bombardiranju Turina 25. julija je bilo razdejanih mnogo stanovaljskih hiš in cerkev Sv. Neže.

Umetno nogo (protezo) z gubljenimi členki je izumil neki švedski strokovnjak.

Na službenem potovanju se je smrtno ponesrečil Reichsleiter SS-Gruppenführer in generalni poročnik nemaške policije Wilhelm Grimm.

47 let star, popolnoma užiten krah so našli te dni v zaprti posodi v neki pekarni v švedskem Stockholmu.

Znana filmska igralka Zarah Leander bo letos jeseni nastopila v nekem stockholmskem cirkusu.

Požar je uničil Grand Hotel v švicarskem St. Moritzu. V tem hotelu so bivali na počitnicah pred vojno nekateri evropski vladarji.

Mino najtežje vrste, namenjeno Führerju so pripeljali iz Anglije, je poveljal na nekem veleborovanju Reichsorganisationsleiter dr. Ley.

V Normandiji je padel ameriški general Pratt, namestnik poveljnika 101. ameriške padalske divizije.

1800 ljudi so pomorili dozdej komunisti v Rimu, čeprav pod angleškoameriškim nadzorstvom.

Nad 150.000 otrok so preselili doslej iz Londona na deželo zaradi učinkov orožja »V t.

Novo japonsko vlado iz novih mož je sestavil in predložil cesarju v odobritev general Koiso.

17. julija je minilo 90 let, odkar so odprli železniško progno čez Semering.

Na Madžarskem bo moralo vsako gospodinjstvo oddati določeno količino starega tekstilnega blaga.

Brezhibno črnilo v obliki tablet je uspelo izdelati nemškimi kemikom.

Državni podtajnik v ameriškem vojnem ministrstvu je izjavil, da ne razume dobrogledstva, ki vlada v različnih krogih glede konca vojne.

Romunija je letos ponovno uvedla prodajo važnih živil proti živilskim nakaznicam. Vkladiščili so še posebej 50 vagonov jedilnega olja kot železno rezervo.

Na šahovskem turnirju v Dijonu je zmagal dr. Aleksander Aljehin; drugi je bil španski prvak Medina.

Te dni je suezilo v okolici turškega Erzuruma. Nekaj posebnega za ta čas.

Papež je ponovno posvaril italijansko ljudstvo naj se varaje komunistične nevarnosti.

Dvoženstvo je v angleški vojski v polnem cvetu, piše londonski »Daily Herald«.

75. leto starosti je dopolnil 24. julija nemški prometni minister dr. Julius Dornmüller.

ŠE NEKAJ KNJIG

in tretji letnik »Slavenceve knjižnice« bo zaključen. Nedvomno, da lepo izpolnjuje svoje poslanstvo in da je za mal denar omogočila vsakemu naročniku lepo družinsko knjižnico. Vi morda doslej še niste bili naš naročnik. Postanite za četrti letnik. V začetku avgusta izide naša nova knjiga iz švicarskih gora, ki jo je napisal Heinrich Federer: »GORE IN LJUDJE V VSAKO SLOVENSKO HISO KNJIGE SLOVENCEVE KNJIZNICE!

Ponos gorskih gozdov

Menda ni lovec, ki bi ne bil videl »pojočega« divjega petelina: rep zakroži v pahljačo kakor pav, perutnici potisne navzdol ob straneh kakor puran, glavo s krvavo pordečelimi gubicami nad očmi pa dvigne navzgor, kakor domači petelin, kadar hoče zakikirikati.

Največ divjih petelinov najde smrt pri petju pesmi ljubezni v marcu in aprilu. V trenutkih, ko divji petelin poje, okrog treh zjutraj, se mu lovec brez skrbi približuje, zakaj takrat je divji petelin gluhi in slep. Če ima lovec srečo, pri »petju« petelina ustrelji, nato ga pa odda v nagačenje. Nagačene divje peteline imajo lovci, pa tudi drugi zemljani v okras svojih sob.

Zanimivo je vsekakor, da se divji petelini, drugače še bolj plašni kakor ostala divjačina, med »petjem« svoje ljubavne pesmi popolnoma nič ne zmenijo ne za šum, ne za strel. Njih ljubezna norost je še večja: zgodilo se je

leta se preživlja divji petelin z borovimi iglami, ki jih je tudi pozimi dovolj.

Naše domače gospodinjstvo bi vsekakor zašlo v nemale težave, ako bi zahteval gospodar popolnoma drugačno vsakdanjo hrano, kakor jo zase pripravi gospodinja. Divja petelinovka pa moževe hrane še povoha ne, temveč gre svoja pota. Njen vsakdanji obrok sestavljajo razni drevesni popki in jagode. Mladiči pa najbolj cenijo mravljinčna jajca.

Nekoč so vzeli divji kokoši jajca iz gnezda in jih podložili domači koklji, ki je mladiče seveda zvalila in lepo zanje skrbela. Po treh tednih so bili še vsi enake barve, tako da zanimalci niso mogli ugotoviti, kateri mladič bo pozneje »pek« in kateri bo svojčas kot divja kokoš pod drevesom »petje« poslušal. Nad mladiči so napeli žico. Po njej so naglo potegnili nagačenega skobca v letečem položaju. In glej: Del mladičev je zbežal in se skril v grmovje,

Ali je res pri petju gluhi? Morda je samo tako razburjen, da tujih glasov ne doznava? Na to vprašanje prirodoslovci še niso dali zanesljivega odgovora.

ostanek pa je naježil perje in se s poviselinimi perutmi, oddajajoč posebne glasove, zaletaval v roparsko ptico. »Begunke« so uvrstili med ženski, junake, pripravljene za borbo, pa med moški spol.

Divji petelini ne izmenjavajo vsako leto kot domače kure samo perja, temveč tudi roženasti del kljuna in kremplje na prstih. Ko stari kljun odpade, se prikaže pod njim novi. Isto je s krempljčki.

Se ena zanimivost: Vrabec se ne pari s kinkovcem, divji zajec se ne druži s kuncem. Divji petelini pa skočijo včasih čez domač plot in se parijo tudi s škarjevci.

V Sibiriji love divje peteline na poseben način. Tunguzi spletejo velike košare s premikajočimi pokrovi. Na pokrov privežejo rdeče jagode. Ko ptica prileti na pokrov, se ta naglo preukne, ptica pade v košaro in ne more več iz nje, ker jo zopet zakriva pokrov. Tak lov pravim lovecem seveda ni po volji.

Kuhinja za moža in ženo. Hrana divje kure jepovsem drugačna od hrane njenega »moža«.

že, da je lovec z roko ujel divjega petelina na tleh, ko je imel s svojim tovarišem ljubezni dvoboj.

Za zimo so divji petelini bolj preskrbljeni kakor druge gozdne živali. Divji petelini imajo gosto perje, ki je na zunan gladko, na znotraj pa sliči ovčjemu kožuhu. Tudi hrane živali ne manjka, zakaj skoraj tri četrtine

Ukrivljena peresa divjemu petelinu sorodnega ruševca si lovci radi zatikajo za klobuk.

A. M. BASIČ:

NEDOLŽNA SEM!

Morda bi pod njenim blagim vplivom oba spremenila zadovoljnost in sreča, če bi Italova narava bila zmehčana toliko, ugodne spremembe, verjetneje je pa, da bi bila zabredla v nesrečo in gorje brez konca in kraja. Šaj, kakor bomo videli, Italio ni bil smogčen globljih čustev in ni poznal ustaljenosti nagibov. Kako bi bilo sicer mogoče, da se njegova namišljena ljubezen do dekleta, ki ga po njegovem mnenju presira in zančuje že samo s tem, ker ga pač neznanega in nezadovoljenega ne uvažuje, sprevrže v garčnjo in maščevalnost, ki je lastnost slabih in nevarnih ljudi?

Dan na to se je Marija sprehajala po vrtu in čitala »Moje jedee Silvia Pellica. Iz zamišljenosti jo je vzdramil poštarjev glas, ki se mu je ona po svoji ljubeznivi navadi takoj odzvala s pozdravom.

»Pismo za Vas, gospodična.«
»Za mene?« se začudi Marija in vzame nam že nekoliko znano pismo Marzuechljevo.

Rahlo vzemirnjara se je umaknila od ograje na vrt ter obrnila pismo dva- ali trikrat, da bi pogodila, kdo ji pošilja tako izredno pošto. Nikakor ni mogla uganiti, od koga bi bilo pismo, saj ga ni spoznala niti po zunanjosti niti po pisavi, ker ni imela takih zvez. Zato ga je odprla in takoj pogledala podpis: Italo Marzuechi, arhitekt v Imbersagu.

»Arhitekt Marzuechi... Kdo ga pa pozna? No, in žens si želi?«

Začela je čitati. In spreminjala je barvo lica, ki je včasih kazalo radovednost, zdaj nevoljo, zdaj sramežljivost, a tudi posmeh in preziranje. Ko je končala s branjem, je pismo zgrabila, pogledala nekam v daljavo in kakor zase spregovorila: Imam dobro mamico. Pokažem ji pismo, vse povem in se z njo posvetujem.

»Kje si, mamica?« je zaklicala s tankim, zvoničnim glasom proti dvorcu.

»Tukaj sem, tukaj, Marijalc!« je bil odgovor matere, ki se je pokazala ob oknu prvega nastropa.

»Je mogoče oče pisal?«

»Ne, ni on. Pridem takoj k tebi.« Prihitela je k materi ter jo čudno nežno objela, kakor bi se hotela oprustiti neke krivde, da ji kdo piše.

»Glej, tole je. In sedaj mi svetuj!« Ko je mati čitala, jo je Marija gledala izpod čela in videti ji je bilo, da si jako želi žuti materino mnenje. Zadeva je namreč bila silno važna. Bilo je prvo ljubavno pismo, ki ga je dobila. In gotovo ni dekleta na svetu, ki bi ostalo ob tem čisto ravnodušno. Tako ali tako. Nekako gotovo; kakor keli že.

Spoznavši se z vsebino Italovega pisma, je mati nežno pogledala hčerko-edinko in ji rekla:

»Počakajmo, drago dete. Kar ni premišljeno, je slabo... Sicer pa,« je pristavila, polegajoč pismo na mizo, »morda sama čutiš, da ne bi bilo dobro, ali vsaj lepo ne, sestrti se na samem s človekom, ki piše v takih razmerah na tak način. Čisto neznanca oseba, prvokrat, in še kar tako, kakor da res ni mogoče drugače... Jeli hčerka, da tega sestanka ne bo?«

»Gotovo, gotovo, mamica. Saj bi mi bilo prenerodno.«

»Ali,« je dodala skrbna mati, »bilo bi pa le dobro poizvedeti, kdo in kak je ta gospod. Ni vse zlato, kar se svetli. Pridi, hčerka moja, da boš čutila utrip mojega srca, ki bije za tebe!«

V objemu z materjo je Marija začutila na svojem vročem licu čudno hladno materino solzo in se je s strahom izvila. Drhteč je boječ vprašala:

»Mamica, kaj si se zavolje mene razsolnila?«

»Ne, ne, hčerka, saj ni zakaj. Zmerom si bila pridna in blaga, ali več, jaz ne bi rada, da bi me ti kdaj preklinjala.«

»Preklinjala, mama, tebe?...«

»Kolikokrat je že bilo, da se je otrok, sin ali hči, brez privoljenja staršev v naglici in mladi neumnosti združil s osebo, ki mu je bila potem samo neznosno breme, ali pa je bil on njej nerazumljiva uganka, ki je ni mogoče rešiti. Mnogokrat, a vendar bolj poredko, so tudi samoljubni in brezbržni starši krivi nesrečnih zvez med mladimi, vendar pa so v obeh prevaranih otrok vedno le oni vsega gorja krivi, ker si mladina ne da dopovedati, da je vsakdo sam kovač svoje sreče. In tako otroci potem koleno svoje starše ter jim očitajo, da so jim slabo ali narobe svetovali, ali jih naravnost silili v nepravno smer.«

»Draga mamica, jaz bom delala po tvoji želji, ali vsaj proti tvoji volji ne. Saj vem, da me imaš ti najrajši.«

»Ne, ko bo čas za to, boš sama izbirala. Ali jaz zahtevam, da poslušajš moj nasvet, ker vem, da ne boš slabo vozila. Sladka bo moja zavest, da sem dobro opravila svojo materinsko dolžnost.«

»Oh, bom poslušala, bom. Saj vem, da mi hočeš dobro.«

»Torej tako: Ti mu seveda ne odgovoriš, Marija. Pač pa bomo za gospodom poizvedovali. Morda celo grofica ve o njem. Vse kaže, da bo gospod Italio še pisal, četudi ne bo dobil sedaj odgovora. In če ne piše, prava reč. Potem je to trden dokaz, da je vse tako, kakor sem ravnokar rekla. Sicer pa se moramo s očetom pomešati.«

»Hvala ti lepa, mamica. Vse je tako v redu, vse.«

Po tem razgovoru je Marija zopet poskušala na vrtu čitati, ali bila je jako raztresena. Pred očmi se ji je vrtel na poskočnem konju tisti jezdec s pota od svetilča Gospe del Boseo, kakor vkopan se je postavil pred njo oni drugi pri saritranski cerkvi, a tistega salonskega leva z milanske prireditve ni bilo nikjer, ker ga ona takrat, obkoljena in povsed zavzela, sploh ni bila videla. Z mislimi je prebrala ono lično, s izrazi velikega občudovanja in izjavami močnega čustvovanja naphano pismo, in priznala si je, da ji je pri srcu nekako čudno. Lotila se je je lahna opojnost, vendar se je pa s krepko voljo odtegnila čaru, da je dogodek ni povsem spravil v svojo oblast. Za mlado deklo, ki sveta in ljudi ni še prav nič spoznala, bi bila prebuda usoda, če bi, ne čuteč zla, prhnila mimo plamena kakor metulj, ki se tako osmadi, da ni več sposoben za nikak polet.

Neznana oseba Italova ni mogla očarati Marijine duše. Lepota sladkih, umirjenih potez na licu, splošen pojav zdravega, močnega telesa ter živahne in odločne kretnje možkega, to vse je za mladenko Marijinega kova zanimivo bele, čim ona vidi, da je v človeku tudi ono, čemur se splošno na kratko pravi značaj. Za to pa je treba človeka poznati. A Italio ji je bil tujec, ki se ni mogel dotakniti njenega srca. Vendar pa je slutila, kakor da se ji od tiste strani približuje neznanca sreča. Ohlala jo je rahla, prijetna zmedenost ter je zopet čitat pismo, ki ji je obetala neko čudno blagovest. Silvio Pellico, njen najljubši pisatelj, pa je vse noč osamljen čakal na klopci v vrtu. Tako pozabljam na najboljšje prijatelje, ka-

dar pristuhnemo prilizjenemu neznanecu...

Prešla sta dva dneva. Mati in hči sta se odločili po obedu obiskati grofica v Imbersagu, že zato, ker je bila beseda tuka in pa, da bi čule kaj o Italio. Ali grofica ju je prehitela. Ko je namreč Marija še čakala ob vratih iz vrta na svojo mater, je začula drdranje voza, in takoj tudi opazila grofico Anko Amati. Vsa vesela je zaklicala materi:

»Mati, mamica, glej jo, gospo grofico!« In skočila ji je naproti, da bi ji pomagala na tla.

»Aha, sedaj se pa tu-le vidimo.« pravi grofica šaljivo. »In jaz sem vaju ves večerajšnji dan čakala. Pa nič in nič.«

»Oprostite, grofica, ravno sedaj sva se spravljali k vam. Mama, pridi no!«

»Sem že tuče se oglasi Karmela s okna.« Kje pa si, Anka, da te ne vidim? A, tam. Vidiš, ravno si posajam klobuk za k tebi. Pa si naju prehitela. Ti si pa res žlahtna.«

»Ne snemaj klobuka; počeva v Merate, kamor sem se namečila. Ali prej ti moram nekaj povedati, tako na štiri oči. Stopim k tebi, ti Marija pa tukaj počakaj.«

Ne da bi se dalje menila za Marijo, gre k prijateljici Karmeli. Po pozdravu je začela s nekako naglico:

»Nekaj bi ti povedala. Gre za tvojo hčerko. Ne jemljí mi za zlo, da se mešam v tvoje reči.«

»Ali, draga Anka, kako govoriš danes? Vem, da si iskrena in da si mi prijateljica. In povem ti, da sem tudi jaz sedaj hotela k tebi — zavoljo Marije.«

»O, tem bolje,« je nadaljevala gospa Amati, potem sva pa že pri zavodi. Čula sem v Imbersagu, saj več kako je v takih zgodih, da se neki arhitekt ponuja tvoji hčerki. Ze več kaj o tem?«

Nato ji je Karmela vse povedala in tudi pismo obrazložila.

»Dobro, draga Karmela ali Bog vas obvaruj pred njim. Tvoja hčerka je dobra nedolžna dušica, on pa je pravi pustolovec, in vsi v Imbersagu vedo, da ima razen mnogih drugih neprilagodljivih lastnosti še dve nevarni: On pije in karta, a to tako, da ga je čisto sonce našlo tam, kjer ga je bilo pustilo. Pazi, Karmela. Izognite se prikriti pasti!«

»O, hvala Bogu! Ravno danes sem nameravala s teboj o tej reči govoriti. No, in sedaj vem dovolj; še preveč.«

»Seveda, to ostani med nami. Razume se, da smeš o tem govoriti z Marijo, ali tudi ona naj molči. Sedaj pa pojdiva; Marija bo nepotrpežljiva na česti.«

Posedle so v kočijo in krenile v Merate.

»Dali so mi vedeti, da imam na pošti priporočeno pismo. Grem pogledat; mislim, da je od moža.«

»A, od Evgena. Pride kaj sem televat?« vpraša Karmela.

»Seveda, letos pride tudi Egon.« Egon tudi? Oh, kdaj tem ga bila videla! Best let bo že.«

»In ti, Marija, poznaš ti Egona?« vpraša grofica.

»Skoraj nič, redko sem ga videla. Bil je vedno v zavodu, potem je bil na vseučilišču v Padovi, v počitnicah pa vedno na kakem dolgem potovanju. Kje neki ga naj potem spoznam? Žla se mi, da je bil zadajšnji nekaj časa pri nas, ko mu je bilo kakih

devet ali deset let. Toliko se ga spominjam. Ze skoraj ne vem, kakšen je.«
»Ga boš videla, je priden dečko. Sedaj je že doktor prava. Bil je vedno odličen in vzoren dijak. Samo da je srečno prešel to burno pot; sedaj nisem več v skrbeh zanj. Bolj mirna sem.«

V takih in podobnih razgovorih so prišle v Merate in postale pri pošti. Postrežljivi poštni nameštenci vjudno pozdravljajo grofico ter ji preda pismo in brzojavko, ki je bila ravnokar prišla.

»Glej ju, prideta!« pravi grofica in pomoli prijateljici Karmeli razvito brzojavko, »ali čudno je, da mož ne sporoča da-li pride z njima tudi tvoj Josip. Kako da prihaja on brez njega?«

»Oprostite, gospa grofica, po vaših besedah sklepam, da je to gospa Karmela Tomaso. Tudi zanjo imam tale brzojav, ki ga še nisem utegnil zalopiti.«

»Hvala Bogu!« vzklikneta obe — mati in hči.

Karmela prečita in pravi grofici:

»Tudi Josip pride z njima!«

»Naj pogledam, mamica!«

In deklo čita veselo in v važnim pondarkom: »Pripravite sobo, pridem jutri.«

»Oh, očka pride, dobri očka! To bo prijetno. A pridejo vsi trije skupaj?«

»Kaj ne bi! Taki nerazdružljivi prijatelji,« pritrigne grofica.

Na povratku so samo o tem razpravljale, kako bi sprejele svoje drage, in ko so prišle v San Marcellino, sia se mati in hči Tomaso poslovili od grofice, ki je nadaljevala pot v Imbersago.

Nista še bili prav v veži, pa ju je že čakala sobarica Lucija s pismom v roki.

»Malo prej mi je dal pismo ona tole za gospodično.«

»Hvala!« pravi gospa. V sobi je mati snela klobuk, odprla pismo, ga prebrala, spravila zopet v omet ter se obrnila k hčerki:

»Saj sem ti rekla, da bo gospod Italio še pisal; in nisem se zmotila. Čisto na kratko ti povem vsebino: Prosi te, da bi se izrazila o svojih čustvih napram njemu in da bi mu povedala, ali je mogoče, da dobi tvojo roko, ko bi zaprosil zate pri nama s očetom. To je jedro pisanja. Sedaj pa poslušaj: grofica je čula, da v Imbersagu že govori o njegovi ljubezni do tebe. Tu torej ni nekaj v redu, in zato me je danes prišla o tem obvestiti.«

Potem je mati hčeri opisala nekaj posameznosti iz razgovora z grofico, tako da je sicer neizkušena mladenka zagledala jasno silko, v resnici vso temno in nelepo, in prišla takoj do spoznanja, da bi življenje s tako osebo pomenilo za njo nesrečo.

»Hvala ti, mamica, jaz sem rešena! Kaj bi bilo z menoj, če ne bi bila odkrita napram tebi in če bi bila pismo zatajila? Srečo sem imela. Sedaj pa mi ne sme nihče več niti ziniti o njem.«

»Moja dolžnost je bila rešiti te pogube. Mar misliš, da bi te Italio trajno ljubil, kakor ti sedaj govori? Pri takih ljudeh ljubezen ne traja dolgo. Je kakor ogenj v kopici slame. Njegova ljubezen je samo za tvojo lepoto. S čarom lepote bi šla tudi ona. Njegove slabe lastnosti so močnejše kakor njegova nagla ljubezen. Nesrečna tista ženska, ki jo on zmoli, da bi šla za njim. Ali dovolj o tem. Sedaj se pomeniva, kaj odgovoriti na obe pisma. Nocoj pride oče in bolje je, da to takoj urediva.«

»Le ti mu odgovori, jaz še ne rečem nič...«

Ali rastline vidijo

To vprašanje se dozdeva tako čudno, da je videti kar smešno. In vendar more danušnja veda že odgovoriti nanj. Preučeval sem ga (piše dr. R. France) pred 45 leti na majhnih rastlinah. Tako majcene so bile, da jih ima več tisoč prostora v kapljici vode. Vsakega poletnega dne po nevihti jih pride na sončnih krajih nešteto na dan, tako da pobarvajo luže z zeleno barvo. Če daš kapljico te zelene vode pod povečevalno steklo, zagledaš rastlinice, ki so videti ko majceni črvički in so zelene ko listi, gibljive ko živali, urne in švigajoče ko ribice. In na njih srednjem koncu, ki je čist ko steklo in iztegnjen kot riček, je tisto, kar sem leto dni preučeval: mala, rdeča sočasna pegica, ki občuti svetlobo.

Več poskusov je to dokazalo. Vsa taka, z očmi opremljena bitja (več vrst jih je) stremijo iz teme v luč. Zato so gibljiva, da morejo menjati kraj in zato imajo za luč občutljivi ud, da morejo najti mesta, ki so bolj razsvetljena. Zakaj pa morajo živeti na svetlobi? Ker si morejo le ondi, kakor vse rastline, najti hrano.

Cudovito sprejemljivo je občutenje rastline za svetlobo. Napravili so take poskus: klice travnate kreše so obsevali z dveh strani, in sicer enako močno. Noben naš merilni aparat ni mogel najti razlike v jakosti tega in drugega izvora svetlobe. Toda rastlina jo je našla! Nagnila se je namreč k enemu izvoru in znak, da ga je občutila bolj močno. S takimi dožitki je zaživelo vprašanje, na kakšen način zaznavajo rastline svetlobo. Brez dvoma so listi tisti del rastline, ki je za luč občutljiv.

Ko so obsevali le stebila ali peclje, ni bilo nobenega odziva. Pač so se pa peclji nagibali, če so bili sami obsevani. Listi vseh rastlin imajo vrhovo kožico, ki sestoji iz samih bisernih enakomernih in prozornih celic. Pri obsenčenih listih se boči prednja stran celic lečam podobno kvišku in ko smo to povečavo pogledali, smo spoznali, da te vzbokline delujejo kot razsvetljevalna zrcala, ki v ozadju zbirajo svetlobo.

Toda — mnogo rastlinskih listov je takih, kjer ima površje resnične, lečam slične debeline prednje stene. V takem listu nastane tudi svetel krog kakor pod kakšno netilno lečo. Te leče resnično izvajajo svoje posebno delo. — Več rastlin ima gozdno in tudi travniško obliko. Prva živi vedno v gozdni temi, je torej svetlobe potrebna in mora svoje liste čim bolj izpostaviti svetlobi. In zares — samo ta senčnata oblika ima svetlobne leče na listih!

Nekatere ovijalke iz vročih pokrajin, pri nas žajbelj, imajo na površini listov leče iz kristala in te tvorijo celo slike kakor fotografske leče. Z njimi so že fotografirali in so dobili še precej različne fotografije.

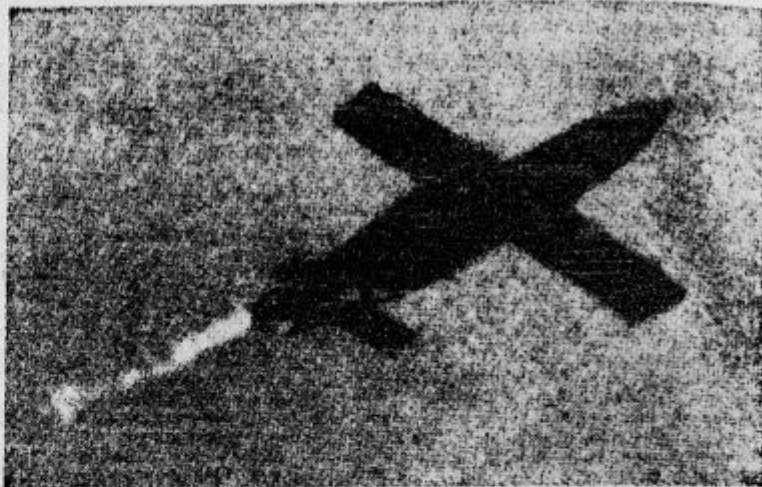
Več za zdaj še ne vemo. Ali pa ni to že dovolj, da spoznamo, da rastline zaznavajo svetlobo, da torej vidijo? S tem koristijo same sebi, ker se obračajo k luči in s tem živijo in uspevajo.

Skratka: rastline se vedejo ko živali, ki imajo resnične organe — oči. Torej nas tudi rastline vidijo, kot nas vidijo živali? V njih živi del velike skrivnosti našega lastnega občutenja. Koliko tega vsebujejo rastline, še ne vemo. Tu je še ledina, ki čaka novih oračev za sto let dela!

Ljubljanske služkinje so odločno proti komunizmu

V nedeljo, 30. julija 1944, so imele ljubljanske služkinje svoje običajno protikomunistično predavanje. Tudi drugi delavci in nameščenci imajo svoja redna, sedaj štirinajstdnevna protikomunistična predavanja, a predavanja služkinj so vedno nekaj posebnega. Na teh predavanjih pride do izraza tisti pravi nepokvarjeni naravni čut slovenskega ženstva. Ta čut zna sam od sebe vedno in povsod ločiti dobro od slabega. Oba govornika, Eršte Maki in Jan Maki, tajnik glavnega odbora DPA, sta na predavanju, ki je bilo bolj podobno zborovanju, dosegla popoln uspeh. Služkinje so bile ponosne in zadovoljne, da so zopet lahko glasno dale duška svojim čustvom in na ves glas enodušno izpričale svojo protikomunistično usmerjenost.

Tako vidijo Angličani v 1c. — To je sva izmed prvih slik, ki je bila objavljena v angleškem časopisu in jo je sedaj v ponatihu objavila nedeljnik »Tagesspost« ki pristavlja, da so Angličani čakali dolgo tedno preden so napravili prvo kolikaj uporabne posnetke novega orožja. Podpis k sliki v angleških časopisih pa je bil vedel povedati, da je reporter »Associated Press« bil v južni Angliji tri dni na preži, preden se mu je ta posnetek posrečil.

PRAVNI NASVETI

Prijava prašičev. Po predpisih o klanju prašičev se morajo vsi prašiči prijaviti preko občine Prevodu. Tudi vse spremembe, kakor prodaje, oddaje v zakup, nakupi, skotitve in pogini, se morajo v petih dneh preko občine prijaviti. Vsi predpisi o prijavah in klanju prašičev so še vedno v veljavi. Zato se jih morajo rejci držati, ker bi bili sicer strogo kaznovani. Vsi neprijavljeni prašiči se bodo zaplenili. Prevod bo po lastnih organih in po organih policijskih oblastev ugotavljal točnost prijav.

Posebne kazenske za nabavo oblačilnega blaga. Z dnem 1. julija 1944 so oblačilne kazenske vse vrst, izvzemi kazenic za opremo novorojenčkov prenehale veljati. Oblačilni izdelki se bodo smeli prodajati samo na posebne kazenske, ki jih bo izdajala oblast.

Strokovna šola za otroške negovalke. Dne 1. septembra 1944 se prične šolsko leto v strokovni šoli za otroške negovalke v Ljubljani. Šola traja eno leto in pripravlja strokovno osebo za praktično nego dojenčkov in malih otrok v domovih za dojenčke in za male otroke, v dečjih zavetiščih, v otroških zavodih, v otroških bolnicah in v zasebni službi. Pogoji za sprejem so: starost 18 do 28 let (krstni list), državljanstvo (domovnica), dovršeni štiri razredi srednje šole z malo maturo, popolno duševno in telesno zdravje, npravnostno sprječevalo, popis dosedanjega življenja in dela. Prošnje je vložiti do 10. avgusta 1944 pri Higijenskem zavodu, oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok v Ljubljani, Lipičeva ulica št. 3. Prošnje je spisati lastnoručno in jim priložiti navedene dokumente. Učenne praviloma stanujejo v zavodu. Notranje gojenke plačajo po 400 lir mesečno za šolnino in oskrbo v zavodu. Zunanje gojenke plačujejo mesečno 100 lir šolnine. Vsaka gojenka mora ob sprejemu v šolo položiti 100 lir kavicje za poravnavo eventualne škode, ki bi jo napravile na zavodovemu inventarju. Po dovršeni strokovni šoli se diplomirane otroške negovalke nameščajo v domovih za dojenčke, dečjih zavetiščih, otroških bolnicah, v zasebni službi in v rodbinah.

Prošnje za gradbeno dovoljenje. K ureditvi gradbene delavnosti so izdani še posebni izvršilni predpisi o prošnjah in prijavah. Prošnje za gradbeno dovoljenje se morajo vložiti v štirih izvodih. Obsegi morajo pri gradnjah, ki naj se šele začne, opis gradnje in obrazložitev njene važnosti za vjevanje ali njene življenjske potrebnosti, gradbene načrte, seznam železja, seznam lesa po kosih in strokovni proračun, izkaz potrebnega gradiva, pomožnega gradiva, gradbenih strojev in delovnih moči z navedbo pooblaščenega gradbenega podjetnika. Za ta izkaz je treba uporabiti uradni obrazec, ki se dobi pri šefu pokrajinske uprave ali pri občinah.

Začasna vojna doklada. V. L. Služili ste pri finančni kontroli in ste bili s 30. novembrom 1941 vpokojeni. Do vpokojitve ste prejeli začasno vojno doklado, ki se vam od dneva vpokojitve ni več izplačevala. S pritožbami se ni dalo ničesar doseči. Vprašate, ali vam ista pripada ali ne. — Po vpokojitvi vam začasna vojna doklada ni pri-

padala. Sedaj je pa ta stvar tudi za državne vpokojence ugodno rešena. Z veljavnostjo od 1. decembra 1943 jim je priznana 43 odstotna vojna doklada, ki se jim bo izplačala, kakor smo izvedeli, tekom avgusta 1944.

Krompir, fižol in laneno seme, ki se sme pridržati za domačo porabo. Razglašena je odredba o količini krompirja, fižola in lanenega semena kmetijske letine 1944, ki se pusti pridelovalcem za potrebe družine, za seme in za živalsko prehrano. Pridelovalci smejo pridržati: a) neposredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje 120 kg krompirja in 10 kg fižola; b) posredni pridelovalec (ki ne dela sam) za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje 80 kg krompirja in 8 kg fižola; za vsako svinče, določeno za pitanje ali za plemo 100 kg krompirja, če se prideluje koruza ali ječmen, 400 kg pa, če se ne prideluje koruza ali ječmen; za vsak ha zemlje, ki se posadi s krompirjem 20 stotov krompirja, s fižolom 150 kg fižola in lanom 200 kg.

Iz bojev zoper komuniste

Kljub poskusom umika so tolovaji izgubili zadnji čas nad 2000 padlih samo na severnozahodnem Balkanu.

Komunistične tolpe v Bosni imajo neredko do 500 mrtvih na dan.

2. julija so komunisti zopet poskušali napasti Trzišče, a so bili, čeprav v premoči, že prej krvavo tepeni in pognani v beg.

Pri srečanjih manjših komunističnih oddelkov okrog kočevskega Starega Loga so komunisti povsod iz strahu pred domobranci pokazali pete.

Domobranci so komuniste pregnali z Vesele gore, napravili pregled po Gorjancih, zasledovali razbojniško sodrgo prav do hrvaške meje in do Novih sel.

Pri spopadu okrog Novega mesta je padel bataljonski komandant in X. brigadi Robek in njegova priležnica Majda Šik.

V spopadu na Dvoru pri Žažemberku je bil uničen skoraj v celoti štab VII. boljševiskega korpusa in štab novomeškega področja.

V zadnjih bojih z razbojniki je padel tudi strah dvorske okolice, slaboglasni komunistični župan Kovač, na Podgordu pa terencec slikar Ulčar.

Prvi tolminski junak, ki je daroval svoje 23 letno življenje za vero in domovino, je Albert Štrukelj iz Kanalskega Loma. Slava njegovemu spominu!

12 roparjev, med njimi en zdravnik, je obležalo v spopadu komunistov z velikolaškimi domobranci pri Hočevju.

Ribniški domobranci so pregnali boljševiske minometalce s Tisovca e tako naglico, da so komunistični junaki pozabili vzeti s seboj celo — mine.

Komunisti so izvalili nameščena Kranjske inl družbe na Jesenicah Votčino Helisdorja v Lesce in ga tam 8. julija ustrelili. Slava pokojnikovemu spominu!

Robinzonove ZGODBE

50

Ker tudi drugi Španec ni mogel več spati, sta skupno odšla iz trdnjave po znani stezi skozi gozd, ki je vodila na vrh gore. Mesece je osvetljeval vso okolico. Počasi sta se vzpenjala na vrh... Nenadoma pa je kapitan prvi

Zagledala sta kar dva ognja in mnogo ljudi okrog njih.

zagledal nenavadno svetlobo. Oba sta pozorno opazovala in videla, da so svetlobo od časa do časa zatemnjevale gibljive sence. Domnevala sta, da morajo biti ljudje. Da se prepričata o tem, sta se vzpela še višje. Zagledala sta v daljavi kar dva ognja in mnogo ljudi okrog njih. Brez dvoma so bili to običajni divjaki. Koliko jih je bilo? Bog ve!... Brez dvoma jih je bilo mnogo. Ali niso prišli morda iz maščevanjaželjnosti pod vodstvom tistih, ki so zadnjič zbežali?... Gotovo se še spominjate!...

Toda španska narava je kakor narava vseh južnjakov, malo preudarna in preračunljiva. Njihova dejanja vodijo bolj nagoni in čustva, kot pa hladni razum. Oba Španca sta nemudoma stekla s hriba in zbudila tovariše. Kakor hitro so ti zvedeli za novico, so

Kapitan je zagledal nenavadno svetlobo.

tudi sami stekli na goro in se hoteli prepričati na lastne oči. Brez dvoma niso videli nič več kot prva dva. Mar ni bila to potrata časa, ki bi ga bolje uporabili, če bi se posvetovali o tem, kaj naj ukrenejo. Bili so pač Španci in njihova kri ni bila tako hladna kot angleška.

Kapitan je le s težavo dosegel, da sta dva Španca in eden od Angležev odvedla drobnico v varstvu noči na varno, v dolnico sredi otoka, kjer je bila tista votlina, ki sem vam o njej že pripovedoval.

Kaj naj ukrenejo? Naj divjake napadejo?... Če bi bili vsi skupaj na enem mestu, bi to storili, čeprav bi zadeva bila zelo tvegana. K sreči pa so bili dve milj oddaljeni drugi od drugih.

Končno pa so sklenili, da pošljejo Petkovega očeta, da pozve s kokinimi nameni so prišli na otok ti nezahvalni gostje.

Več ur pozneje se je Petkov oče vrnil. Pripovedoval je, da je odložil svojo obleko in se pridružil divjakom. Zvedel je, da pripadajo dvema različnima rodovoma, ki sta si sovražna. Borili so se med seboj in se izkrcali na istem otoku, ne da bi vedeli drugi za druge, da bi pojedli jetnike.

«Prepričan sem», je pristavil Petkov oče, da se bodo spopadli, kakor hitro se zdani. Lahko bomo prisostvovali bitki. Paziti pa moramo, da nas ne opazijo, v tem primeru bi bili zgubljeni. Sovražniki bi takoj postali prijatelji in skupno planili po nas, kar bi pa za nas bilo usodno, kajti njihovo število je zelo veliko.»

Kapitan je tedaj dal stroge odredbe... Vsi so se namestili na vrhu hriba kot v amfiteatru, da bi prisostvovali predstavi.

Oddaljen hrup je naznanjal, da se je bitka začela. Trajala je celi dve uri. Končno pa so tisti, ki so bili na strani, kjer je bila trdnjava, začeli popuščati in kmalu so se spustili v beg.

Nastala je tedaj nevarnost, da bi se bežeči divjaki zatekli v gozd in odkrili, da je otok ohljuden. Tudi zmagovalci bi lahko odkrili trdnjavo, ko bi zasledovali bežeče. Vsi evropski naseljenci so se oborožili s puškami, sekirami in meči ter odhiteli s hriba v spodaj ležečo globel, da se pripravijo za primeren sprejem. Kapitan jim je naročil, naj planejo na prve divjake, ki se približajo in jih pobijejo s sekirami in meči. Nihče ne sme streljati, da ne pritegne pozornosti ostalih. Razume se, da so dobili orožje tudi trije lopovi.

Trije divjaki so preplavali reko in prišli v zasedo Straža, ki je stala nekoliko oddaljena od ostalih, je prišla poročat o tem kapitanu. Ker pa je povedala, da jih nihče ne zasleduje, kapitan ni hotel, da bi jih pobili. Ukazal je trem svojim, da so jih obkolili, nenadoma planili nanje in jih zajeli. Pozneje smo zvedeli, da so se ostali premaganci rešili v čolne in odveslali proti domačim otokom, medtem ko so zmagovalci prepevali na bregu bojne pesmi ter zmagovito in grozeče vihteli loke in sulice. Ob treh popoldne pa so tudi ti odpluli in jih več let ni bilo več ne sredi...

Evropejci so si bli ogledat bojišče, kjer je ležalo 32 mrtvih, ki so jih nasprotniki pobili deloma s puščicami, deloma z velikimi meči iz trdega lesa, ki so bili zelo težki, kar je pričalo, da so bili tisti, ki so jih uporabljali nenavadno močni. Po tleh je bilo raztrganih mnogo mečev, lokov, puščic in zlomljenih sulic s kamenite konico. Ranjencev pa niso našli, ker so jih divjaki pokončali ali pa odnesli s seboj.

Novo neprilike z Angleži.

Tudi nesreča je včasih lahko k sreči. Tako lahko trdimo o prihodu divjakov na otok. Ker so trije lopovi spoznali, da bi v primeru, če bi ostali osamljeni, lahko padli v roke divjakom, ki bi si jih privoščili za kosilo, so smatrali za bolj pametno, da živijo v miru s Španci in nekaj časa so se vedli kot pravi postenjaki. Delali so in ubogali. Vendar pa je ta njihova sprememba trajala samo nekaj časa.

Povedal sem že, da so Španci zajeli tri divjake. Ti so postali sužnji in

Trije Španci so zagledali kakih dvajset čolnov, ki so pluli proti otoku.

ker so bili mladi in krepki, so jim naložili vsa težja dela. Divjaki so se vdali v svojo usodo in delali s podložnostjo udomačenih živali, ne da bi tožili. Špancem ni prišlo niti na misel, da bi jih vzgajili, kakor sem jaz vzgajil Petka. Zato se pa nikakor niso mogli zaneesti nanje v slučaju potrebe, ker jih na gospodarje ni vezala hvaležnost.

Naseljenci so se bali, da bi se divjaki zopet vrnili in odkrili njihova polja, zato so sklenili, da opustijo obdelovanje teh njiv in si pripravijo druge v notranjosti otoka, v bližini votline, kjer sem pred leti našel umirajočega kozla. Nasredili pa so to s skrajno previdnostjo, ne da bi trije divjaki kaj vedeli. Kar se tiče trdnjave, pa se niso upali ničesar spremeniti, ker so se bali, da bi se zamerili guvernerju, ko bi se vrnil, če bi ta opazil kako spremembo. Ta njihova spoštljiva obzirnost mi je bila zelo všeč.

Tudi kozje staje so hoteli postaviti v isti dolini. Po dolgem razmisljanju pa so opustili ta načrt in sklenili, da bodo preselili le del drobnice, da bi v primeru, če bi bil en del uničen, ostal vsaj drugi.

Tedaj se tuji uvedli novost, ki sem jo opazil ob svojem prihodu. Da bi namreč narediti trdnjavo kar mogoče nedostopno, so zasadili okrog nje cel gozd, skozi katerega je bilo težko predrti, če človek ni poznal prave steze. Vsa okolica in tudi gore je bila tako prerasta, da bi se pes komaj prišlo skozi.

(Dalje prihodnjik.)

Križanka št. 29

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11				12	
13			14			15		
16	17	18		19				20
21		22	23			24		
25			26			27		
	28			29				
30	31	32						33
34		35	36			37		
38			39			40		
41								

Vodoravno: 1. pomilostitev, 10. čebelji skupek, 11. italijansko mesto, 12. srč, 13. prejšnji prebivalec v naših krajih, 15. nemški filozof, 16. kratica za svojerodno, 18. merilna enota, 20. kratica za kraljevi, 21. lahkoatletska panoga, 23. ptica, 24. Gotovčev junak, 25. glasbeno delo, 27. velika žival, 28. visoko atensko sodišče, 30. španski spolnik, 32. moško ime, 33. pamet, 34. na soncu se stopi, 36. hrvaško »kere«, 37. mednarodni izraz za smuč, 38. oblika grške pesnitve, 40. lunina sprememba, 41. glasbeno delo.

Navpično: 1. grški modrijan, 2. glasbeni izraz, 3. jim, 4. kemični znak za erbij, 5. mlečni izdelek, 6. kratica pri datumu, 7. srbska reka, 8. japonski denar, 9. zvezdoznanstvo, 14. pregovor, 15. del spovedi, 17. poljski pridelek, 19. orožje, 20. ris, 22. domača ptica, 24. zagon (tujka), 26. mesto ob Jadranu, 27. prepri, 29. velik snop, 31. krasni, 33. vriskaj, 35. ruska reka, 37. glasniki, 39. začetnica priimka in imena slovenskega zgodovinarja, 40. kemični znak za mangan.

Rešitev križanke št. 28

Vodoravno: 1. oje, 3. ime, 6. UFA, 9. to, 10. trata, 12. ri, 13. osa, 14. ara, 15. rad, 16. Ind, 17. jen, 18. upa, 19. dim, 21. sla, 23. rjav, 24. Aden, 25. Hus, 27. akt, 28. ave, 30. rrr, 31. pes, 33. oče, 34. spi, 36. rti, 37. li, 38. mlado, 39. in, 40. oči, 41. ano, 42. Oka.

Navpično: 1. otok, 2. Josip Jurčič, 3. Ira, 4. Martin Krpan, 5. eta, 7. Fran Levstik, 10. Tana, 11. Ares, 18. Urh, 19. dva, 20. mač, 22. Ane, 26. Srem, 28. acro, 29. kolo, 32. Rina, 34. sla, 35. ido.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Iščem dekle

za kmetijo. Plačilo po dogovoru. Gruden Fr., Zalag pri Škofljici.

Fanta

12 let starega, sprejemem za pastirja. Slape 18, Dev. Mar. Polje.

Kravo

8 mesecev brejo, ima napreda Klemen, Via. Gorice 45, p. Brezovica.

Fanta z dežele

14-16 let starega, ki zna ministrirati, takoj sprejme v službo za cerkev in dom. Pokopališka uprava, Sv. Križ, Ljubljana.

OGLASUJ
v DOMOLJUBU

Križem sveta

Neverjetno, a resnično

Malokateri oče se more ponašati s sinom generalom, ker pride človek navadno do tako visoke časti že v poznejših letih svojega življenja. Skoraj neverjetno pa je, da bi ded mogel stisniti roko svojemu vnuku generalu. In vendar se je to primerilo v Nemčiji, na Bavarskem. Policijski polkovnik Adolf von Bonhard je bil v svojem 46. letu imenovan za generala. Njegov oče Karl ima 72 let in je bil general, ter poveljnik mesta v Nürnbergu; sedaj živi pri svojem 96-letnem očetu, nekdanjem topniškem generalu, najstarejšem članu bivše bavarske vojske. Ded, oče in sin oziroma dva očeta in dva sina v eni družini imeti isti čin, je res nekaj, na kar so lahko ponosni, kot državljani in kot očetje.

Angleška kraljica francoske krvi

Angleški raziskovalec rodovnikov Anthony Wagner je baje ugotovil, da se po žilah angleške kraljice Elizabete pretaka francoska kri. Praded škotske družine, iz katere izhaja angleška kraljica, je bil baje francoski izseljenec iz Montpelliera, torej iz južne Francije. Pisal se je Jeremie Laujod ter je bil protestantske vere. Laujod je stopil na Angleškem v kraljevo gardo. Pozneje je postal trgovec in se je dal leta 1699 v času Ludovika XIV. naturalizirati na Angleškem. Značilno je, da je Wagner objavil svoje odkritje baš ob času potovanja angleške kraljice v Kanado, kjer živi mnogo Francozov.

Lovci na človeške glave

Prebivalci na Filipinskih otokih so spet v strahu pred lovci na glave, ki so v zadnjem času zagrešili več krvoprelitij. So to pripadniki plemena Abilaos, ki so obdržali še takšen način borbe s sovražnikom, da mu odrežejo glavo. Pred meseci so pričeli na Filipinih graditi veliko cesto, ki pojde tudi skozi njihova naselja. Divjaki pa s tem niso zadovoljni in zaradi tega napadajo cestne delavce tar jim režejo glave. Doslej se je pripetilo že več takšnih napadov in nekaj desetlin delavcev je pri tem izgubilo glave. Zdad so poslali v tiste kraje močne oddelke policije in vojske, ki bo varovala delavce pri delu in po potrebi napravila tudi kazensko odposlanstvo proti divjakom.

Davna pričra krščanstva

V razvalinah mesta Herculaneum, ki ga je leta 79 po Kr. zasul izbruh Vezuva, so v neki patrijski hiši našli znamenje križa (signum Chri-

stic). Križ je bil pritrjen na steno v 60 cm visokem in 45 cm širokem okviru. Poleg tega so našli zoglel kos oprave, neke vrste klečalnik, ki ga je s hišo vred zasula goreča lava in ga tako ohranila današnjemu času.

Ti dve najdbi sta gotovo med najstarejšimi dokazi krščanstva v nekdanji rimski državi, saj pričata, da je krščanstvo prišlo sem že kmalu po Kristusovi smrti, vsekakor pa pred letom 79, ker takrat je izbruh Vezuva vse pokrtil s kamenjem in pepelom.

Zavarovanja stare oprave pred črvi

Najhujši sovražnik starega pohištva je lesni črv. Cestokrat uniči dragocene hišne dragocenosti. Najboljše sredstvo proti njemu je mešanica, sestavljena iz 86 delov lanenega olja in 4 delov kreozota. Dobro je tudi kreozotovo olje samo. Pomaga nadalje mešanica bencina in naptalina. Pri vseh teh sredstvih gre za to, da strupeni plini prodrejo skozi luknjice v les do črvov in jih umorijo. Slična sredstva uporabljajo proti črvom tudi muzeji.

Mleko iz soje

Iz Beograda poročajo, da bodo zaradi zboljšanja oskrbe mesta z mlekom, pričeli v kratkem izdelovati v večjem obsegu mleko iz soje. To umetno mleko po okusu sicer docela ne doseže naravnega mleka, vendar ga po hranilni vrednosti celo nadkriljujejo. Sojo najprej očistijo in zmeljejo, nato pa namočijo v vodi. Zmes stoji nekaj ur pri povišani toploti, nakar nastane mlečni izvleček, ki se odcedi in segreje do gotove stopinje toplote, da se ne pokvari. Ostale tropine posušijo in pridejo v suhem stanju na trg kot močno krmilo.

Svinjska ohromelost

Je izrazita svinjska kuga. Njen povzročitelj je neznan. Od nje obolele živali najprej bruhajo in imajo vročino, pozneje dobivajo krče in končno ohromijo. Če v dveh do štirih dneh ne poginejo, navadno spet ozdravijo. Z ozirom na izredno nevarnost omenjene kuge je nemška vlada odredila, da mora kmet, pri katerem se bolezzen pojavi, takoj zaklati vse svoje svinje in prašiče, država pa mu za to dovoli odškodnino. Meso zdravih svinj se sme prodajati samo kuhano. Kmetija se strogo zapre in šele na privoljenje živinozdravnikov je dovoljeno obveževanje z drugimi. Povzročila boleznijo še niso našli in vedo le to, da ima svoj sedež v možganih in mozgu.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poroštvu